

BETÆNKNING**Afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget****vedrørende**

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at igangsætte initiativ til at de ansvarlige enheder under Naalakkersuisut indgår bindende aftaler med kommunerne omkring en implementering af indsatserne i det til enhver tid gældende folkesundhedsprogram, således at der løbende sikres statusopdateringer, evalueringer og justeringer på de enkelte områder, som indgår i folkesundhedsprogrammet, foruden at de prioriterede indsatser og projekter skal have tildelt de nødvendige ressourcer og følges af ny lovgivning med en sundhedsfremmende effekt. Naalakkersuisut skal senest til FM 2013 for Inatsisartut fremlægge resultaterne af dette initiativ.

(Fremsat af Siumuts medlemmer i Inatsisartut)

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqatigiit, formand

Medlem af Inatsisartut Debora Kleist, Inuit Ataqatigiit, næstformand

Medlem af Inatsisartut Isak Hammond, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Andreas Uldum, suppleant, Demokraterne

Medlem af Inatsisartut Knud Kristiansen, Atassut

Medlem af Inatsisartut Ruth Heilmann, Siumut

Medlem af Inatsisartut Malik Berthelsen, Siumut

Familie- og Sundhedsudvalget har efter 1. behandlingen den 3. maj 2012 under FM2012, hvor forslaget blev henvist til behandling i udvalget, nærmere gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Forslaget er et beslutningsforslag, hvor forslagsstillerne ønsker tilslutning fra Inatsisartut om, at Naalakkersuisut skal søge at sikre, at der med kommunerne indgås aftaler om en implementering af indsatserne i det til enhver tid gældende folkesundhedsprogram, således at der løbende sikres statusopdateringer, evalueringer og justeringer på de enkelte områder, som

indgår i folkesundhedsprogrammet, foruden at de prioriterede indsatser og projekter skal understøttes af de påkrævede ressourcer samt efter behov følges af ny lovgivning med en sundhedsfremmende effekt.

1. behandling af forslaget i Inatsisartut

Ved 1. behandlingen nød forslaget bred opbakning. Dette fra Naalakkersuisut, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Atassut og Kattusseqatigiit Partiiat. Demokraterne var noget forbeholdende overfor aftaledelen i forslaget. Dette med henvisning til, at man endnu ikke kender kommunernes holdning til denne type aftaler samt at kompetencefordelingen mellem Naalakkersuisut og kommunerne kunne blive kompromitteret.

På denne baggrund blev forslaget henvist til videre behandling i Familie- og Sundhedsudvalget.

Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget var den 11. oktober 2011 af Medlemmet af Naalakkersuisut for Sundhed sammen med Skatte- og Finansudvalget inviteret til et orienteringsmøde om midtvejsevalueringen af folkesundhedsprogrammet, Inuuneritta.

Udvalget konstaterer, at forslaget i det hele følger anbefaling nr. 5 i midtvejsevalueringen af folkesundhedsprogrammet, hvor det anbefales, at der udvikles en model, *der skriftligt sammenbinder nationale prioriteringer med respekten for lokale prioriteringer på folkesundhedsområdet og sikrer, at aftalerne overholdes.*

Udvalget har forståelse for anbefalingen, og finder at nærværende forslag i dets form og begrundelse helt er på linje med det anførte i midtvejsevalueringen.

Som afstemningstemaet til forslaget er affattet, så skal Naalakkersuisut *igangsætte initiativ til at de ansvarlige enheder under Naalakkersuisut indgår bindende aftaler med kommunerne*

At søge at formå kommunerne til at indgå aftaler er således et tilstrækkeligt initiativ fra Naalakkersuisut, ifald nærværende forslag vedtages.

Vi kender i sagens natur endnu ikke kommunernes holdning til denne type bindende aftaler, da disse ikke tidligere har været afprøvet her i landet. Det er imidlertid opløftende, at Naalakkersuisut allerede har gennemført sonderinger med landets borgmestre om mere forpligtende samarbejder. Udvalget har tiltro og tillid til, at alle parter kan se det positive i gensidigt forpligtende aftaler om samarbejde.

Om aftaler mellem Naalakkersuisut og kommunerne

Det er velkendt, at der indgås aftaler mellem statslige myndigheder og kommuner. Med udgangspunkt i den almindelige aftalefrihed er der ikke mange begrænsninger i mulighederne for at indgå saglige aftaler mellem regering og kommune.

I en grønlandsk sammenhæng er det nærliggende at tænke på den årlige bloktilskudsaftale mellem Naalakkersuisut og De Grønlandske Kommuners Landsforening (KANUKOKA). Bloktilskudsaftalen udgør et egentligt aftalepapir i praksis forhandlet af Medlemmet af Naalakkersuisut for Finanser og Formanden for KANUKOKA med bistand fra de respektive sekretariater.

Grønland har således allerede en længere tradition for et tæt samarbejde mellem kommunerne og Naalakkersuisut.

Baggrunden for, at der indgås aftaler mellem kommunerne og Naalakkersuisut er, at Naalakkersuisut og Inatsisartut på sin side ønsker en overordnet styring af de offentlige udgifter. Det hænger sammen med, at Naalakkersuisut har fastlagt en overordnet økonomisk politik for landet, der også omfatter kommunerne. Eftersom kommunernes udgifter udgør en betydelig del af de samlede offentlige udgifter, er det væsentligt, hvor mange penge kommunerne bruger. Omvendt har kommunerne en interesse i at kunne opfylde de politiske mål og løfter bedst muligt, når de skal lægge deres egne budgetter.

Bloktilskudsforhandlingerne resulterer i nogle rammer for kommunerne. Rammerne giver et vist spillerum for kommunerne, og hvordan det spillerum udnyttes, er det op til politikerne i de enkelte kommuner at blive enige om, når de skal vedtage budgettet lokalt.

Om det kommunale selvstyre

Det kommunale selvstyre betyder, at det i vidt omfang er kommunerne selv, der fastlægger, hvordan opgaverne skal løses indenfor lovens rammer. F.eks. hvor mange børnehaver, der skal være i kommunen, eller hvor tit de ældre kan få tilbud om rengøring samt hvilke rammer det kommunale kulturliv skal gives.

Det kommunale selvstyre udspringer af princippet om at løse opgaverne så tæt på borgerne som muligt. Det er et princip som opretholdes i Grønland og er grundfæstet i Grundlovens § 82, hvor der står: "Kommunernes ret til under statens tilsyn selvstændigt at styre deres anliggender ordnes ved lov". Det betyder, at Inatsisartut i lovgivningen vedtager, hvilke opgaver kommunerne har ansvaret for at varetage. Det kommunale selvstyre kan begrænses eller udvides, men ikke ophæves.

Forebyggende indsatser national og lokalt

Vi har hidtil været enige om, at der skal eksistere et nationalt og overordnet folkesundhedsprogram.

Udvalget er en varm fortaler for, at vi også fremadrettet skal fastholde et folkesundhedsprogram. For at målsætningerne i folkesundhedsprogrammet skal kunne realiseres, kræver det imidlertid, at folkesundhedsprogrammet forankres lokalt og at befolkningen bliver en aktiv og forstående medspiller med henblik på at virkeliggøre målsætningerne. Det er tillige nødvendigt at prioritere indsatserne.

Udvalget respekter til fulde, at man nationalt, kommunalt og lokalt kan arbejde for de samme mål, men på forskellig vis. Der findes ikke de samme problemer og ressourcer alle steder, så det er helt naturligt, at man lokalt inddrages aktivt omkring opgaveløsningerne.

Vi har gennem mange år arbejdet med forebyggende indsatser, men vi må samtidig erkende, at vi stadig har meget store problemer med eksempelvis misbrug af alkohol og hash, foruden vold, selvmord og omsorgssvigt af børn.

Udvalget er imidlertid optimistisk og tror fuldt og fast på, at vi sammen kan vende de negative forhold i en positiv retning.

Partnerskabsaftaler mellem Naalakkersuisut og kommunerne, hvorved man på en mere klar og entydig vis forpligter hinanden, anser udvalget som perspektivrige og befordrende for, at man sammen når målsætningerne ved brug af de forebyggende indsatser.

Det positive ved partnerskabsaftaler er, at parterne i større omfang tager ejerskab om indholdet i aftalerne. En afklaring af ansvar og rollefordeling omkring folkesundhedsprogrammet vil betyde, at parterne sammen og styrket kan arbejde frem mod målsætningerne i partnerskabsaftalen.

Partnerskabsaftaler udelukker ikke, at parterne kan have større ambitioner end det i aftalen anførte. På det forebyggende område i relation til folkesundheden har eksempelvis kommunerne mulighed for at supplere folkesundhedsprogrammet med egne indsatsområder eller at opstille lokale målsætninger, der går videre end det i Naalakkersuisut ønskede. På denne vis kan samarbejdspartnere inspirere hinanden.

Partnerskabsaftaler eller ej, så opfordrer udvalget til, at det ved det kommende folkesundhedsprogram sikres, at der indgår statusopdateringer om implementeringen og effekten af de forebyggende indsatser, således at indsatserne løbende kan justeres og

prioriteres i forhold til ny viden og mod områder, hvor vi kan påse, at forebyggende indsatser er påkrævede for at afhjælpe en negativ udvikling indenfor folkesundheden.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Med henvisning til det anførte herom i forslaget, som findes velovervejet, så skal udvalget supplerende bemærke, at det i begyndelsen vil lægge beslag på administrative ressourcer at koncipere udkast til aftaler med kommunerne. Dette dog ikke mere, end at det skal kunne løftes internt i relevante departementer og styrelser, som en del af de løbende opgaver. Administrativt og organisatorisk kan det på sigt endda betyde administrative lettelser, da en velbeskrevet og udtømmende aftale kan sikre mere administrativ klarhed og overblik over ansvar, pligter og rollefordeling.

Udvalgets indstillinger

Et flertal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit, Siumut og Atassut indstiller med de fremførte bemærkninger forslaget til vedtagelse i den foreliggende form.

Et mindretal i udvalget bestående af Demokraterne skal om forslaget bemærke:

Demokraterne støtter i det hele folkesundhedsprogrammet. Demokraterne er imidlertid forbeholdene i forhold til at skulle indgå bindende aftaler med kommunerne, idet Demokraterne frygter, at disse ikke er i overensstemmelse med principperne i det kommunale selvstyre og kompetencefordelingen mellem kommunerne og Naalakkersuisut.

Et mindretal i udvalget bestående af Demokraterne indstiller med de fremførte bemærkninger forslaget til forkastelse i den foreliggende form.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandlingen.

Olga P. Berthelsen,
Formand

Debora Kleist

Isak Hammond

Andreas Uldum

Knud Kristiansen

Ruth Heilmann

Malik Berthelsen